

LEVÉL A MINISZTERELNÖKHÖZ A KÖZTISZTIVISELŐK NAPJA ÜGYÉBEN

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Szíves elnézését kérjük, amiért ismételten szorgalmazzuk, hogy a Kormány vizsgálja meg a köztisztviselői kar társadalmi és kormányzati megbecsültségét is kifejező „KÖZTISZTIVISELŐK NAPJA” évenkénti megrendezésével kapcsolatos korábbi kezdeményezésünket. Az erre irányuló javaslatunkat és állásfoglalásunkat 1996. február 15-én kelt levelünkben fogalmaztuk meg.

Most is megerősítjük, hogy egy ilyen kormányzati döntés nagyban erősítené a jelenleg sok körülmény miatt önbizalomvesztett, megtizedelt, anyagilag és erkölcsileg indokolatlanul alacsonyan értékelt köztisztviselői kar helyzetét.

Miután ez a döntés nem jelent külön terhet az állami költségvetésnek, így pénzügyi aggályok sem merülhetnek fel. Javaslatunkat erősíti az is, hogy a különböző szakmák és ágazatok korábban és a közelmúltban is elismert lehetőséget kaptak ilyen rendezvényre. Hasonló kormányzati döntés született a Tudomány Napját illetően /55/1997. (IV. 3.) Korm.rendelet/, és törvény rendelkezik a szolgálati viszonyhoz kapcsolódó elismerésekről és kitüntetésekéről is (1996. évi XLIII. törvény).

Mindezek után feltétlenül üzenet érteke lenne annak a kormányzati állásfoglalásnak, amely erről a kérdésről rendelkezne. Szeretnénk remélni, hogy a magyar köztisztviselők a Kormány pozitív döntéséről értesülhetnek.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Mint azt már jeleztük, kezdeményezésünk nem új keletű, és a kormányzati szervek előtt is jól ismert. A teljesség igénye nélkül röviden utalunk a közel másfél éve tartó egyeztetési folyamat néhány eseményére:

- a Miniszterelnök Úrhoz 1996. február 15-én irt levelünkre hosszabb ideig nem kaptunk választ, ezért 1996. augusztus 6-án megismételtük kezdeményezésünket.

Ezek után megkaptuk a Miniszterelnöki Kabinetiroda választát (1996. szeptember 30.), amely nem volt elutasító, csupán a döntés-előkészítés lehetőségére, illetve a belügyminiszter ez irányú szerepkörére utalt, valamint a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény esedékes felülvizsgálatánál javasolta azt megvizsgálni;

- a köztisztviselői szférában kötendő megállapodás előkészítése során, a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórumon (KÉF) és a több hónapon át tartó szakértői tárgyalásokon stabil tárgykörként szerepelt a Köztisztviselők Napja és a közigazgatásban dolgozók számára alapítandó kormánykitüntetés ügye;

- a KÉF több alkalommal külön is tárgyalt a Köztisztviselők Napjáról, és azzal a Kormányzati Oldal képviselői is egyetértettek.

Ezzel kapcsolatos állásfoglalásokra került sor a KÉF 1996. április 30-ai, május 30-ai, majd 1997-ben az április 16-ai ülésen, és végül a kormányrendelet tervezetről 1997. június 18-án született döntés.

Időközben a köztisztviselői szférában kötendő megállapodás tervezetéről folyó tárgyalási anyagban folyamatosan szerepelt a téma, amely szintén bírta a Kormányzati Oldal egyetértését. Ezt bizonyítja a Megállapodás-tervezet 7. változata is.

Az eddigi tárgyalások során többször is hangsúlyoztuk, hogy számunkra a köztisztviselői elismerések rendezése, illetve a Köztisztviselők Napjának ügye az elsődleges, nem pedig a szabályozás szintje és formája. Ezért értelemszerűen azzal is egyetértünk, hogy a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény módosítása rendezze ezt a témakört.

Javasoljuk tehát, hogy a törvény IX. fejezetében (Vegyés rendelkezések) egy új 81. pontban nyerjen szabályozást a Köztisztviselők Napja, valamint az azzal kapcsolatos kormányzati szerepkör. E vonatkozásban továbbra is irányadónak tekintjük a KÉF-en is megtárgyalt és támogatott kormányrendelet-tervezet tartalmát. Erre azért is utalunk, mert ismereteink szerint a közigazgatási államtitkári értekezlet is egyetértett a tervezettel.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Szeretnénk arról is tájékoztatni, hogy 1997. július 1-jén Nyíregyházán - több, mint 1100 köztisztviselő részvételével - megtartottuk a Köztisztviselők Napjának központi rendezvényét. Az egésznapos tanácskozás, illetőleg a szakmai konferenciák azt igazolták, hogy a magyar köztisztviselői kar nagy várakozással tekintett erre az eseményre, amelyen meghatározó volt a közösség, a társadalom iránti odaadó szolgálat megnyilvánulása, valamint a szolgáltató és polgárbarát közigazgatás megvalósulásába vetett hit és akarat.

A több mint ezer köztisztviselő abban a reményben vett részt a rendezvényen, hogy ez az esemény nem csupán szakmai és munkavállalói (tehát társadalmi), hanem állami elismerést is kap, hiszen ha már az anyagi javadalmazás indokolt mértékéről a kormányzat nem is tud gondoskodni, akkor az erkölcsi elismerés ilyen szerény mértékének talán nem lesz akadálya.

Kérjük Miniszterelnök Urat, hogy a köztisztviselői törvény most folyó módosítása során az előbbieken kifejtetteket támogatni szíveskedjék.

Budapest, 1997. július 4.

Tisztelettel:

dr. Kiss Sándor dr. Fogarasi József

elnök elnök

Mellékletek

1. Levél Horn Gyula miniszterelnöknek (1996. február 15.)
2. BM közigazgatási államtitkárának levele (1996. március 8.)
3. BM közigazgatási államtitkárának levele (1996. május 22.)
4. Levél Horn Gyula miniszterelnöknek (1996. augusztus 6.)

5. Miniszterelnöki Kabinetiroda levele (1996. szeptember 30.)
  6. KÉF tárgyalási anyag: a köztisztviselői szférában megkötendő Megállapodás-tervezet 7. sz. változatának kivonata (1996. október)
  7. Kormányrendelet-tervezet KÉF-ülésein tárgyalta és támogatott változata (1997. június 18.)
  8. Fehér József MKKSZ főtítkárnak SZEK Közgyűlésen elhangzott hozzászólásának kivonata (1997. június 17.)
  9. Köztisztviselők Napja - 1997. július 1. (Meghívó és program)
-

Köztisztviselők napja Nyíregyházán

A Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete (MKKSZ) és a Magyar Közigazgatási Kar (MKK) rendezésében meghirdetett Országos Közigazgatási Napok keretében július 1-jén Nyíregyházán ünnepséggel, kiállítással emlékeztek meg arról, hogy öt évvel ezelőtt, 1992. július 1-jén lépett hatályba a köztisztviselői törvény. Az ünnepségen Kuncze Gábor belügyminiszter „Közigazgatásunk az ezredforduló küszöbén”, dr. Verebélyi Imre kormánybiztos „Közigazgatás és az Európai Unióhoz történő csatlakozás” címmel tartott előadást. Az előadások és a korreferátumok után szekciókban folyt eszmecsere a közszolgálati jog felülvizsgálatáról és a választójogi reformról. *(Az elhangzottakat az MKKSZ Hírlevél következő számában részletesen ismertetjük.)*

A Köztisztviselők Napja alkalmából Kuncze Gábor a magyar választások másfél évszázados történetét bemutató kiállítást nyitott meg a Városházán, a pályakezdek elhelyezkedését segítő program keretében állásbörze nyílt a Munkaügyi Központ Nyíregyházi Kirendeltségén, az Unió Kiadó pedig tanácsadással egybekötve mutatta be a Magyar Törvénytar CD-lemezes változatát a Váci Mihály Művelődési Központ kamaratermében.

SZAKMAI-ÉRDEKVÉDELMI KONFERENCIA A KÖZTISZTVISELŐI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRÓL

A Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete (MKKSZ) és a Belügyminisztérium szakmai-érdekvédelmi konferenciát rendezett április végén a köztisztviselői törvény módosításáról. Fehér Józsefnek, az MKKSZ főtítkárnak megnyitóját dr. Zsuffa István, a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára a Ktv. módosításának kormányzati elképzeléseiről, dr. Kiss Sándor, az MKKSZ elnöke pedig a módosítással kapcsolatos szakszervezeti kezdeményezésekről és igényekről tartott előadást.

A tanácskozáson részt vett dr. Dudás Ferenc, a Belügyminisztérium közszolgálati főosztályának vezetője, dr. Fogarasi József, a Magyar Közigazgatási Kar (MKK) elnöke, dr. Galambos Károly, az MKK főtítkára, dr. Szikora Zolt, a Jegyzők Országos Szövetségének elnöke, dr. Novák Csilla, a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum (KÉF) munkavállalói oldalának soros elnöke és Borbáth Gábor, a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának (SZEK) alelnöke, a Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsa (KIÉT) munkavállalói oldalának ügyvivője. Az alábbiakban összefoglaljuk a konferencián elhangzottakat, közöljük a tanácskozás állásfoglalását és az MKKSZ-nek a parlamenti bizottságok elnökeihez intézett levelét.

Az MKKSZ bízik a kedvező változásokban

Fehér József megnyitója

Fehér József megnyitójában emlékeztetett arra, hogy közel öt évvel ezelőtt lépett hatályba a modern jogállamiság normáit sok tekintetben érvényesítő köztisztviselői törvény, s hogy az MKKSZ - más érdekelt szakszervezetekkel együttműködve - igen sokat tett e törvény megszületéséért.

- 1990 nyarán is részt vettünk az akkori kodifikációs bizottság munkájában - mondta a főtítkárnak - és 1990. év végén országos aláírásgyűjtéssel kívántunk nyomatékokat adni annak a követelésnek, hogy a Parlament fogadja el és az önkormányzati rendszerre való áttéréssel egyidőben léptesse hatályba a közszolgálati jogviszonyt szabályozó új törvényt. Az akkori politikai-hatalmi érdekek nem tették lehetővé, hogy a közigazgatás munkavállalói a nagyobb védettség, a kiszámíthatóbb előmenetelt és nem utolsósorban a magasabb illetményeket biztosító szabályozás előnyeit élvezhessék. Csak két év múlva, 1992. július 1-jén következett be a várt fordulat. Most, öt év után is mondhatjuk, hogy új időszámítás kezdődött általában is a munka világában, és a közszolgálati jogviszony szabályozása tekintetében is lehetőség nyílt a rendszerváltozásra.

Akkor is elmondtuk, ma is vállaljuk azt a véleményt, amely szerint *számos elvárásnak nem felelt meg az új törvény,*

illetve tudtuk, hogy az új közszolgálati rendszer csak fokozatosan épülhet ki. *A hatálybaléptetéskor arra azonban nem számoltunk, hogy a munkavállalók számára előnyt jelentő változtatások szinte mindegyikéért külön-külön meg kell harcolni.* Csak olyanokra utalok, mint az illetménytábla 1995. évi hatálybaléptetése vagy a ténylegesen 40 órás munkahét bevezetése, de említhetem az önkormányzati köztisztviselők 1994. évi bérfeljlesztését vagy a területi közigazgatási dolgozók illetménykiegészítésének növelését, de ide tartozik a katonai szolgálat közszolgálati jogviszonyként történő elismerése vagy a túlmunka rendezésének szükségessége.

Talán ez a nem teljes körű felsorolás is mutatja, hogy van értelme a közös érdekvédelmi kezdeményezéseknek, és eddig még mindig volt érzékelhető eredménye a szakszervezeti harcnak. Vállaljuk a kezdeményező szerepet, hisszük, hogy az ország ügyét szolgáljuk, ha kimondjuk, hogy az alkotó nem pihenhet, mert a mű még sem nem tökéletes, sem nem teljes, tehát tovább kell dolgozni azon. Tovább kell dolgozni, de talán másképpen, mint eddig.

1992. július 1 és 1997. január 1 között számításaink szerint több, mint tíz alkalommal 55 ponton módosították a törvényt. A módosításoknak igen vitatható a következménye. Sommás véleményünk szerint *a módosítások általában nem javítottak a helyzeten.* Még akkor is ez a véleményünk, ha tudjuk, hogy egyes változtatások kisebb-nagyobb létszámú közigazgatási munkavállalónak kedvezőbb feltételeket jelentettek vagy a közigazgatási munkáltatók számára jelentett bizonyos mozgásteret. *Az eddigi módosításokat nem a közigazgatás korszerűsítésének egységes koncepciója vezérelte, hanem vagy a pillanatnyi politikai érdek vagy az éppen aktuális költségvetési szempont.* És azt is el kell mondanunk, hogy a módosítások a jogalkalmazást is igen megnehezítették, és *nem szolgálták sem a jobbiztonságot, sem a közszolgálat stabilitását.*

1997-ben más a helyzet. Más, mert öt év tapasztalatai remélhetőleg nem múltak el nyomtalanul. Más a helyzet, mert, ha nem is a holnap, de minden bizonnyal a közeljövő feladata az Európai Unióhoz való csatlakozás követelményeinek számbavétele a közigazgatás területén is. Más a helyzet, mert a közszolgálat másik alapvető fontosságú területén, a közalkalmazotti szférában igen jelentős, reformértékű változtatások következtek be. Más a helyzet, mert a kormányzat elfogadott egy átfogó közigazgatási reformprogramot, amelynek igen meghatározó része a közigazgatás személyi állományának fejlesztése. És végül, de nem utolsósorban más a helyzet, mert a költségvetés pozíciói, ha nem is látványosan, de kedvező irányba változtak vagy változhatnak.

Azt mondtuk, hogy a mű sem nem tökéletes, sem nem teljes. Nem teljes, mert a szabályozás elhagyhatatlan részét kellett volna, hogy képezzék *a beígért kormányrendeletek.* Mint tudjuk, ezek közül *lényeges szabályok máig sem születtek meg.* Ezt a hiányt is pótolni kell.

Dr. Zsuffa István államtitkár a kormányzat módosítási javaslatairól

Dr. Zsuffa István, a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára egyebek között hangsúlyozta, hogy a Belügyminisztérium mint eddig is, a jövőben is kész együttműködni mindazokkal a szakszervezetekkel és érdekképviseleti szervezetekkel, amelyek a köztisztviselők egészét, illetőleg szélesebb vagy szűkebb rétegeit képviselik érdekképviseleti, szakmai és egyéb oldalról, mert közös érdek a közszolgálat színvonalának további javítása, az elégedett és munkáját jól végző köztisztviselői kar mielőbbi teljes körű kialakítása. Legfeljebb az ide vezető út részletkérdéseit és ütemét illetően lehetnek lényeges különbségek az érdekképviseletek és a kormányzat álláspontja között. Nagyon jól tudom - mondta az államtitkár -, hogy amikor egy törvényt készítünk elő vagy egy módosításon vitatkozunk, vagy a következő esztendő költségvetési irányelveiről cserélünk gondolatokat, akkor nagyon sok kérdésben jelentős eltérések lehetnek - és nagyon gyakran vannak is - a szakszervezetek és a kormányzat álláspontja között. Mégis nagyon fontosnak tartom, hogy az esetek túlnyomó többségében sikerül egy majdnem mindenki vagy éppen mindenki számára elfogadható kompromisszumot találni. Azok a megállapítások és vélemények is tanulságosak és a jövőben kezelendők, amelyekben az adott időszakban nem tudunk megegyezni. Ezt azért is szeretném hangsúlyozni, mert teljesen igaz, amit Fehér József úr a Ktv. megszületése körüli helyzetről említett.

Igaz, hogy hosszú ideig tartott a vajadás: a rendszerváltást, a szabadon választott Parlament megalakítását követően több, mint két esztendő múlva lépett hatályba az új törvény. Azt hiszem, hogy akik ennek az előkészítő szakasznak és vitának a különböző stádiumaiban eltérő szerepben részt vettek, érzékelték azokat a szakmai és politikai érveket és érdekeket, amelyek ennek a folyamatnak a lassítását, illetőleg a gyorsítását irányozták elő. Ez a relatív lassúság a kormányzat egyfajta kritikájaként is felfogható. Ugyanakkor azonban a kép teljessége érdekében azt is el kell mondani, hogy *1992-ben Magyarország volt az első a kelet-közép-európai térségben, amely egy korszerű, új törvényt alkotott a közszolgálatról.* Az azóta eltelt öt esztendő alatt mindössze egyetlen ország tudta követni a példánkat: Lengyelország. Néhány országban csak most folynak az intenzív előkészületek egy új köztisztviselői törvény megteremtése érdekében. Hozzá kell tennem azt is, hogy bár nagyon sokszor jogosak azok a kritikák, amelyeket az érdekképviseletek akár a hatályos törvényről, akár a tervezett módosításokról elmondanak, azt azonban senki nem vitathatja, hogy az a szabályozás, ami ma Magyarországon hatályban van, megfelel a sokat hangoztatott jogharmonizációs követelményeknek, azoknak a kritériumoknak, amelyeket az Európai Unió a meglévő és a leendő tagjaival szemben a különböző munkajogi területeken, így a közszolgálat területén is előír és megkövetel.

Bár 1992 óta valóban számos kisebb-nagyobb változtatásra került sor a törvénnyel kapcsolatban, átfogó módosításról most először beszélhetünk. Úgy gondoljuk, a törvény elfogadása óta eltelt öt esztendő elegendő tapasztalatot hozott ahhoz, hogy most már teljes mértékben áttekintsük a törvényt és megpróbáljuk mindazokat a jogintézményeket kiegészíteni, javítani, pótolni vagy megváltoztatni, amelyeknek a gyakorlati alkalmazásánál nehézségeket tapasztaltunk. Ugyanakkor úgy gondoljuk, hogy ha egy ilyen módosításnak nekivágunk, ez csak akkor lehet eredményes, csak akkor találkozhat a köztisztviselők

többségének tetszésével vagy legalábbis tudomásulvételével, ha ezt minél szélesebb szakmai és érdekképviseleti körben próbáljuk meg tárgyalni. Folyik hónapok óta a törvény hagyományos közigazgatási egyeztetése. Folyik a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum keretében is az érdekegyeztetés. A KÉF ilyen komplex módon legutóbbi ülésén tárgyalta a törvényjavaslatot, ezt megelőzően azonban már az előző esztendőben folytak hivatalos és félhivatalos eszmecserek a Ktv. módosításával összefüggésben.

Döntés született a Kormányban arról, hogy - a törvényjavaslat jelentőségére és súlyára tekintettel - kodifikációs bizottságot kell létrehozni. Bár ezt jogszabály vagy kötelező döntés nem írja elő, a kodifikációs bizottságban felkértük közreműködésre a KÉF három társadalmi oldalának képviselőit is. A szakszervezetek részéről ketten is jelen vannak a bizottságban: Kiss Sándor úr és Novák Csilla asszony, a Közigazgatási Kar részéről Galambos Károly úr tagja a kodifikációs bizottságnak, míg az önkormányzatok szövetségeit Köllner Ferenc úr képviseli.

Azt szeretném kérni - mint a téma előterjesztője és gazdája - a tisztelt jelenlévőktől, hogy ne kíméljenek ugyan minket a kritikával, viszont kérik a realitásokat is figyelembe venni. Ezt azért szeretném mondani, mert az illetményrendszer esetében kollégáink számításai szerint a két szélső alternatíva pénzigénye között mintegy tízszeres a különbség. A legenyhébb változat nem egészen 2 milliárd forint többletforrást igényel, a legtöbb kedvezményt nyújtó változat pedig 20 milliárd forint körül. A 2 milliárd nagyon kevésnek tűnik, a 20 milliárd nagy valószínűséggel irreálisan soknak. Nyilván tehát egy olyan kompromisszumot kell találnunk, ami még elfogadható vagy legalábbis tudomásul vehető az érdekképviseletek által és finanszírozható a kormány részéről.

A törvénymódosítás április 7-ei változata óta készült egy újabb változat, amely legalább 95 %-ban megegyezik az előzővel, a koncepcionális kérdéseket illetően nincs eltérés a két változat között.

Az államtitkár a módosításokat súlyuk és tartalmuk szerint három fő csoportba sorolta. Az egyik, ahol a közszolgálati jog néhány alapvető kérdését kívánják többé-kevésbé jelentősen megváltoztatni. A javaslatok másik része olyan hiányt próbál pótolni vagy olyan hibákat próbál korrigálni, amelyek a törvény gyakorlati alkalmazása során derültek ki. A harmadik kategóriát a törvény elfogadása óta megszületett jogszabályokkal való harmonizáció biztosítása indokolja.

A törvénymódosítás lényeges elemeit taglalva az államtitkár szólt a pályázati rendszerre, a vezető politikusok közvetlen környezetében dolgozó köztisztviselők státuszára, az összeférhetetlenségre, az alap- és szakvizsga szabályozására, az előmeneteli pályára, a továbbképzésre, a túlmunkára, az illetménymegállapítási szabályokra, a közszolgálati ellenőrzésre és a munkahelyi érdekegyeztetésre vonatkozó kormányzati elképzelésekről, módosítási alternatívákról.

A köztisztviselői állások *pályázat* útján történő betöltésének általánosan kötelezővé tételét Zsuffa István nem látta indokoltnak, mert még tart a kvalifikált szakemberek eláramlása a köztisztviselői pályáról más, jobb kereseti lehetőséget adó területekre. Ezért a módosítási indítvány alternatív szabályokat tartalmaz. Az egyik megoldási lehetőség például, hogy csak a vezetői megbízások elnyeréséhez legyen kötelező a pályázat, minden egyéb esetben maradjon meg a jelenlegi szabály, tehát a törvényben külön megjelölt eseteket kivéve *maradjon fakultatív a pályázat lehetősége*. Egy másik megoldás: a pályázat ugyan nem kötelező, de ha valahol megüresedik egy köztisztviselői hely, akkor ezt - a központi szervek esetében a Belügyminisztérium hivatalos lapjában - nyilvánosságra kell hozni.

A vezető politikusok közvetlen környezetében dolgozó köztisztviselőkre - a miniszterelnöki vagy miniszteri kabinetekben, önkormányzatoknál, a megyei közgyűlés, a polgármester ügynevezett *politikai tanácsadóira* - vonatkozóan az államtitkár elismerte, hogy ezek más jellegű szerepet töltenek be, mint a határozatlan időre kinevezett, a politikai váltásoktól függetlenül tevékenykedő hagyományos köztisztviselők. A politikai tanácsadók szakemberek ugyan, s ennyiben megfelelnek a köztisztviselői követelményeknek, de nem általában a közszolgálathoz, hanem az illető politikushoz vagy az általa képviselt politikához fűződő lojalitásuk határozza meg ottlétüket. Ebből a politikai vezető távozásakor adódtak gazdaságilag és politikailag nehezen kezelhető helyzetek: a szakértők esetenként hosszabb időre szóló végkielégítést vettek fel, mint amennyit a közszolgálatban eltöltöttek. *A Ktv. módosítása egyértelművé tenné, hogy az ilyen megbízások a megbízó személyéhez kötődően határozott időre szólnak*, és a végkielégítési és felmentési szabályok is mások, mint a hagyományos köztisztviselők esetében.

A *próbaidő* és a *határozott, illetve határozatlan idejű közszolgálati jogviszony* ügyében ma tapasztalható ellentmondásokról szólva dr. Zsuffa István változatlan főszabálynak mondta, hogy a köztisztviselőt határozatlan időre kell kinevezni, de új felvétel esetében célszerű átmeneti helyettesítésre vagy meghatározott feladatra határozott idejű szerződést kötni az új alkalmazottal és csak akkor kinevezni határozatlan időre szólóan, ha megfelelt a követelményeknek. Ez azért megfontolandó, mert pályázat alapján elnyert köztisztviselői állásra nem lehet próbaidőt előírni.

Új elem, hogy a Munka Törvénykönyvéből a Ktv. módosított szövegébe kerülnek át a *csoporthoz létszámcsökkentéssel* kapcsolatos előírások. Ennek az a célja, hogy ha egy köztisztviselő a feladat megszűnése miatt megválni kényszerül a munkahelyétől, ne kényszerüljön megválni a közszolgálattól is.

Ugyanezt a célt szolgálja a *tartalékkállomány* (rendelkezési állomány) intézményének törvénybe iktatása is. Ha nem alkalmatlanság vagy fegyelmi miatt kényszerül megválni valaki a köztisztviselői állásától, akkor a tartalékkállományba helyezettek közöttett listájáról más közszolgálati intézmény felfigyelhet rá és státuszt adhat neki.

Az *összeférhetetlenség* szabályai kiegészülnek, szigorúbbak lesznek a Ktv. módosított szövegében. Egyértelműbb lesz, hogy a gazdasági társaságoknál betöltött tisztség ok lehet az összeférhetlenségre, de a munkáltatói jogkör gyakorlója mérlegelheti, hogy az adott konkrét helyzetben valóban szó van-e összeférhetlenségről.

Módosulnak a törvényszövegben az *alapszakvizsga* és - jelentősebben - a *szakvizsga* szabályai is. Szűkítik azoknak a besorolási fokozatoknak, beosztásoknak a körét, ahol a szakvizsga kötelező lesz. Azoknak, akiknek nem kötelező, de mégis leteszik a szakvizsgát, ösztönzésül meghatározott összegű pótlékot adnának.

A nyugdíjkorhatár emelése miatt a módosított Ktv.-ben rögzítik a közszolgálati jogviszony időtartamának meghosszabbítását. Ennek megfelelően *bővülnek a besorolási és előmeneteli fokozatok* is. A szakfőtanácsos és az ehhez kapcsolódó címzetes szakfőtanácsadói cím mellett - szigorúbb feltételekkel - egyértelművé teszik a szakmai tanácsadó és főtanácsadó intézményének szabályozását. Megkétszereznek azok körét, akiknek ilyen címek adományozhatók.

A köztisztviselők - főleg a kistelepüléseken élők - régóta igénylik a rendszeres továbbképzést, az új jogszabályokkal

kapcsolatos szakmai konzultációkat, a joggyakorlatot segítő fórumokat. Az Európai Unióhoz csatlakozás előkészítése sok olyan köztisztviselőt igényel, akik nemcsak a magyar jogot, hanem az eurojogot is jól ismerik, és idegen nyelven is beszélnek. Az ezt szolgáló továbbképzésre a jövő évi költségvetésben 400-500 millió forintot különít el a kormány.

A *tűlmunkavégzést* szabályozó előírások is változnak a módosított Ktv.-ben, az anyagi források azonban csak szerény elmozdulásra adnak lehetőséget.

Az *illetményekkel* kapcsolatban is több változtatás lesz a Ktv.-ben. Az önkormányzatok illetményalap-meghatározási joga az egyik alternatíva szerint maradna a jelenlegi (az önkormányzat szabadon állapíthatja meg a helyi illetményalapot, amely azonban nem lehet alacsonyabb az előző évinél). A másik változat szerint az önkormányzat legfeljebb 10 százalékkal térhet el /le vagy fel/ a központi illetményalaptól, a harmadik szerint pedig lefelé maximum 10 százalékkal, felfelé pedig bármilyen mértékben eltérhet az önkormányzat a központi illetményalaptól.

A módosítási terv egyértelműen szabályozza, hogy egyes köztisztviselők esetében plusz vagy mínusz 20 - vezetőik esetében 40 - százalékkal lehet eltérni az illetménynormától. Az államtitkár a vezetőkre vonatkozóan lefelé 20, felfelé 40 százalékos eltérést tartana indokoltnak, de felvetődött az is, hogy lefelé semmivel se lehessen eltérni a bértábla szerinti alapilletménytől. A jegyzők anyagi helyzetét, illetményét javító rendelkezések is lesznek a Ktv. módosításra ajánlott szövegében.

A Ktv. módosításának a Belügyminisztérium által kidolgozott legújabb változata a *közszolgálati munka ellenőrzésének* javítását, szigorítását szolgáló előírásokat is tartalmaz.

A törvény új szövegébe beépítik a *munkahelyi érdekegyeztetés* szabályait is. Ezt az államtitkár szerint az indokolja, hogy amikor a Ktv. 1992-ben megszületett, a munkahelyi érdekegyeztetés szerepe szinte minimális volt, mert a törvény kevés helyi eltérést engedett az előmenetelre, az illetményrendszerre vonatkozó szabályoktól. Az azóta bekövetkezett változások - az illetményeltérés nagyobb mozgásteret, a különböző címek, rangok adományozásának lehetősége, a létszámcsökkentések, átszervezések szüksége - miatt indokolt a munkahelyi érdekegyeztetés intézményének törvénybe foglalása.

Az MKKSZ álláspontja: javulnak a köztisztviselői munka feltételei

Dr. Kiss Sándor előadása

Dr. Kiss Sándor, az MKKSZ elnöke beszédében elismeréssel szólt arról, hogy a köztisztviselői törvény (Ktv.) módosításának 1997. március 7-ei keltezésű szakmai tervezete igen közel került az érdekképviselet álláspontjához, korábban nyilvánosságra hozott javaslataihoz, ám az április 7-ei keltezésű újabb változat több ponton - például a bértábla, a túlóra ügyében - visszalépést mutat. Ebben a szakmai indokkal, érvekkel szemben az 1998-as költségvetés előkészítői által megítélt lehetőségek kaptak dominanciát. Néhány alapvető és elvi jelentőségű kérdésben az érdekképviseletek és a kormányzat között nem alakult ki egyetértő álláspont. Nézetkülönbség van például abban, hogy ki tartozzék a köztisztviselői törvény hatálya alá, az állami vezetőket, az országgyűlési képviselőket a köztisztviselői törvény alapján vagy más módon javadalmazták-e, kell vagy szükségtelen a Közigazgatási és Közszolgálati Tanács, milyen legyen a köztisztviselői érdekegyeztetés országos rendszere.

Az MKKSZ elnöke szóvá tette, hogy a törvénymódosítás - közel egy éve folyó szakértői tárgyalások eredményeként megismert - szakmai tervezete nem szól néhány olyan alapvető témakörrel, amelyeket az érdekképviselet, a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum (KÉF) munkavállalói oldala és a Magyar Közigazgatási Kar már a tárgyalások kezdetén megfogalmazott. Sajnálatos, hogy ezekről a kérdésekről érdemi vita nem bontakozott ki, a módosítás előkészítői a szakmai érveket nem mérlegelték, s a nemzetközi tapasztalatokról is igen kevés szó esett.

1. Az MKKSZ álláspontja szerint a *Ktv.-nek kizárólag a köztisztviselőkre vonatkozó szabályokat kell tartalmaznia, az állami-kormányzati vezetők, az Országgyűlés tisztségviselői, képviselői semmilyen vonatkozásban ne tartozzanak a Ktv. hatálya alá, illetményüket ne a Ktv. alapján szabják meg.* A köztisztviselők számára ugyanis előnytelen, ha a közjogi-politikai státuszt betöltő közhatalmi szféra különféle kiegészítésekkel, pótlékokkal, juttatásokkal, szorzóemelésekkel magasra tornáztatt fizetését is beleszámítják a tényleges köztisztviselők átlagkeresetébe. Miután megbízatásuk a politikai erőviszonyok függvénye, helytelen őket is köztisztviselőnek - tehát a politikától függetlenül tevékenykedő közszolgálati alkalmazottnak - tekinteni. A modern közszolgálati rendszerekben nem is található erre példa.

2. Az MKKSZ indokoltan tartja, hogy az érdekegyeztetés országos rendszerének egyébként is folyó felülvizsgálata során *áttekintsék a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum (KÉF) jogállását, szerepét, s a szabályok megváltoztatásával létre kell hozni a köztisztviselői jogviszonyt érintő országos érdekegyeztetés önálló szervezetét.*

3. Az öt évvel ezelőtt született Ktv. előírta - igaz, határidő megjelölése nélkül -, hogy létre kell hozni a *Közigazgatási és Közszolgálati Tanácsot (KKT)*. A kormány - sem az előző, sem a mostani - ennek a mai napig nem tett eleget. Az érdekképviselet ragaszkodik ahhoz, hogy *mielőbb szülessen meg a Tanács feladatait részletesen szabályozó kormányrendelet.*

4. Az MKKSZ azzal a megkötéssel tartja elfogadhatónak azt, hogy a kormány továbbra is rendeletben szabályozhatja a közigazgatási szervek létszám- és bérgazdálkodását, *ha a módosított Ktv.-ben az egyes közigazgatási szervezetek feladat- és hatáskörének változásához szervesen kapcsolódik a létszám és a bér.*

5. *A köztisztviselői illetményrendszer az alacsony bérek miatt korrekcióra szorul.* De azért is változtatni kell rajta, mert a *nyugdíjkorhatár emelése szükségessé teszi az előmeneteli pálya meghosszabbítását, az adományozható címek bővítését, új besorolási fokozat bevezetését.* Mindehhez, valamint a felsőfokú nyelvpótlék emeléséhez, a képzettségi pótlék

bevezetéséhez, a jubileumi jutalom további fokozataihoz, a sorkatonai idő szolgálati időként elismeréséhez, a túlórák pénzbeli megváltásához, a rendszeres köztisztviselői továbbképzésekhez jelentős pótlólagos összegek szükségesek. Az MKKSZ megítélése szerint a költségvetésnek ezzel a többletkiadással számolnia kell, ha a kormány nem akarja, hogy tovább romoljanak a közigazgatási feladatok ellátásának személyi feltételei. Az ország anyagi viszonyait tekintetbe véve azonban az érdekképviselő elfogadhatónak tartaná az új köztisztviselői illetményrendszer szakaszos - két évre elhúzódó, 1999. január 1-jéig történő - bevezetését is. A központi közigazgatásban ez év január 1-jétől - indokoltan - jelentősen emelték a bérszínvonalat. A közigazgatás 90 %-át kitevő helyi és a területi igazgatás saját erőből képtelen hasonló lépést tenni. Az MKKSZ szerint az illetménytábla javasolt módosítása ezt az elmaradt második lépés megtételét jelentené, s az érdekképviselő várja is a kormánytól, hogy ezt megtegye.

6. Az MKKSZ ragaszkodik hozzá, hogy a Ktv. módosításával rendezzék a köztisztviselők túlmunkájának elrendelését és nyilvántartását. Az érdekképviselő továbbra sem fogadja el a túlmunka szabadidővel történő megváltását, mert egyrészt az egyenlőtlen csere, másrészt pedig mert a szabadidő kiadásának nincs meg a lehetősége, hiszen az másnak újabb túlmunkát jelentene.

7. Az MKKSZ szükségesnek tartja, hogy a módosított Ktv. előírja: a köztisztviselői állások betöltésére kötelező pályázatot kiírni. Ezt igényli az alkotmányosság alapelve, a kiválasztás demokratizmusa és sokszínűsége.

8. Az önkormányzati illetményalapra vonatkozó változatok tekintetében az MKKSZ az egységes közigazgatás és egységes köztisztviselői kar elvéből indul ki. Olyan szabályozást javasol, amely az önkormányzati igazgatásban is garantálja az állami illetményalapot azzal, hogy az önkormányzat - ha van rá pénze - annál magasabb illetményalapot is megállapíthat. Ha azonban az önkormányzati képviselőtestület nem alkot erről rendeletet, akkor az államigazgatásban érvényes illetményalapot kell alkalmazni.

9. Az MKKSZ javasolja, hogy a közalkalmazottakhoz hasonlóan a köztisztviselőknek is legyen lehetőségük rendkívüli lemondásra. Az utóbbi évek tapasztalatai ugyanis azt bizonyítják, a közigazgatásban sem kizárt, hogy a munkáltató felróható - szándékos vagy súlyosan gondatlan - magatartása miatt a munkavállaló lemondani kényszerül jogviszonyáról.

10. Az MKKSZ támogatja a Ktv. módosításának azokat az előírásait, amelyek szerint:

- a munkahelyi köztisztviselői érdekegyeztetés teret kap,
- az egy-egy politikus személyéhez kötött köztisztviselők kinevezése határozott időre szóljon,
- megszűnik a közigazgatási szakvizsga általános kötelezettsége,
- a jegyző díjazásában figyelembe veszik a település lélekszámát is, s bevezetik a körjegyzők illetménypótlékját.

A szakszervezet álláspontját összegezve dr. Kiss Sándor hangsúlyozta, hogy az MKKSZ átfogó, általános Ktv-reformban érdekelt. A módosítás mostani változata nem felel meg ennek a kívánalomnak, de a munka tovább folytatható. Számos érv szól amellett, hogy ez a törvénymódosítás - gyengéi és a viták ellenére - rövid időn belül kerüljön a törvényhozás asztalára.

AZ 1997. ÁPRILIS 24-ei KÖZTISZTVISELŐI SZAKMAI-ÉRDEKVÉDELMI KONFERENCIA RÉSZTVEVŐINEK ÁLLÁSFOGLALÁSA ÉS JAVASLATAI

a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény módosításával kapcsolatban

I.

A konferencia résztvevőinek alapvető elvárása, hogy a köztisztviselői törvény reformja segítse elő:

- az egységes, a stabilitás értékeivel is rendelkező,
- a közjó szolgálatát mindenek felett vállaló,
- a feladatellátáshoz megfelelő felkészültséggel rendelkező,
- a törvényeket tisztelő és munkáját pártatlanul végző köztisztviselői kar kialakulását, illetve megerősödését.

A káros folyamatok (pl. a közigazgatási munka értékének alábecsülése; a kedvezőtlen munka- és munkajogi feltételek állandósulása; a stabilitás hiánya) okainak felszámolásával a reformintézkedések korlátozzák, majd szüntessék meg a személyi állomány jellemzőinek kedvezőtlen alakulását. A Ktv. módosítása járuljon hozzá az egységes közigazgatási személyzetpolitika megteremtéséhez.

A konferencia résztvevői elismeréssel nyugtázzák, hogy az előkészítés során általában megfelelő szakmai elvek és érvek alapján állították össze a törvényjavaslat szakmai tervezetét, és megvan a feltétele annak, hogy a döntések a kormányzati felelősség alapján mielőbb megszülessenek.

Ma már nyilvánvaló, hogy a szakmai tervezet tartalmán belül az anyagi konzekvenciákkal nem járó munkajogi változtatások többsége tekintetében az előkészítésben résztvevő szociális partnerek és a kormányzat képviselői általában azonos álláspontot képviselnek.

Gyökeresen más a helyzet az illetményrendszer módosításánál, valamint az egyéb - anyagi kihatásokkal is járó -

változtatások esetében. Ez utóbbi körbe tartozik különösen a túlmunka pénzbeli ellentételezése, a képzettségi pótlék, a jubileumi jutalom újabb fokozatának, valamint a helyi önkormányzatoknál az illetménykiegészítés bevezetése.

A konferencia résztvevői határozottan tiltakoznak az ellen a szemlélet ellen, amely a Ktv. reform anyagi kihatását az 1998. évi költségvetés szakmai-egyeztetési tárgykörének tekinti, és megakadályozza, hogy arról a Kormány, illetve a törvényhozás a közigazgatás egészéért fennálló felelőssége alapján döntsön.

II.

A konferencia résztvevői:

- felkéri a Kormányt, hogy amikor a köztisztviselői illetményrendszer módosításáról, valamint ahhoz kapcsolódó költségvetési többletkihatásokról dönt, a közigazgatás tényleges helyzetét, mai és jövőbeli feladatait is vegye számba;

- kezdeményezik, hogy a Kormány döntésénél az alábbiakban megfogalmazott javaslatokat érvényesítse:

1. Tekintettel arra, hogy a (költségvetési fejezet felügyeletét ellátó országos hatáskörű szerveknél) minisztériumokban 1997. január 1-jétől - egyébként minden vonatkozásban indokolt - jelentős mértékű illetménynövekedésre került sor, ezért a *közigazgatás egészét érintő illetményrendszer-reform megvalósítása elengedhetetlen és etikailag is indokolt*.

Ennek aránya és összecszerúsége igazodjon a minisztériumi illetménynövekedéshez.

Az *illetményrendszer* tekintetében az 1997. március 6-ai szakmai tervezet az a minimum, amely érzékelhetően kedvező változást hoz a köztisztviselők javadalmazásában.

A konferencia résztvevői az illetmények növekedésének több ütemben történő bevezetését tárgyalási alapnak tekintik.

2. A *túlmunka* (túlóra, ügyelet, készenlét) esetében elemi igény, hogy a közigazgatási munkáltatók *szabályozott keretek között*, megfelelő nyilvántartás és az ellenőrzés lehetőségét megteremtve rendelkezzenek a köztisztviselők rendkívüli munkavégzési kötelezettségéről. A jelenlegi helyzetet azért is meg kell szüntetni, mivel az *nem készlet szakszerű, racionális munkaszervezésre, illetve a feladatokhoz igazodó létszámú köztisztviselő foglalkoztatására*.

Ilyen körülmények között a *szabadidő-átalány biztosítása nem elfogadható értékű ellentételezés*. Ezért elengedhetetlen, hogy a túlmunka ellenértéke *munkabérben kerüljön elszámolásra*. Munkahelyi tapasztalatok szerint a túlmunka költségkihatása várhatóan alacsony volumenű lesz, feltéve, ha megszüntetik a vezetési hiányosságokat, felszámolják a munkaszervezési feszültségeket, és szakmailag megalapozott létszámú hivatalok működnek.

3. A konferencia támogatja, hogy az illetményrendszerbe *további minőségi munkára ösztönző*, a személyi állomány kvalifikáltságát elősegítő javadalmazási elemek, illetve képzési formák kerüljenek, nevezetesen:

- a felsőfokú nyelvpótlék emelése,
- a képzettségi pótlék bevezetése,
- a címadományozás kiszélesítése,
- a helyi önkormányzatoknál az illetménykiegészítés bevezetése és
- a rendszeres köztisztviselői továbbképzések megszervezése.

4. Az elmúlt évek tapasztalatai azt erősítik, hogy szükségessé vált a Ktv. *szervi és személyi hatályának* alapos áttekintése. Szakmailag megalapozott és világos rendezőelvek alapján indokolt e kérdés megválaszolása.

Ezzel összefüggésben kezdeményezik a konferencia résztvevői, hogy a legfelsőbb szintű *állami-politikai vezetők az illetményrendszer tekintetében se tartozzanak a Ktv. személyi hatálya alá*.

5. A politikai váltógazdálkodás körülményeire tekintettel a közigazgatási személyi állomány bizonyos csoportjánál a bizalmi jelleg erősen érvényesül. Erre tekintettel az *állami-politikai vezetéshez közvetlenül kötődő* köztisztviselői kör speciális munkajogi (köztisztviselői) szabályainak kialakítása indokolt, ehhez a szakmai tervezet 8. §-a megfelelő szabályozást tartalmaz (határozott időtartamú kinevezés).

6. A *köztisztviselői álláshelyek kötelező pályáztatása* erősítheti a köztisztviselők kiválasztásának demokratizmusát, a kormányzás (a közigazgatás) nyitottságát, és a személyi állomány körében jelenleg érvényesülő kontraszelektív visszazoritását. Mindezekre tekintettel az I. és II. besorolási osztályban - indokolt kivételek érvényesítésével - kötelezővé lehet tenni a pályázatot, és rendelkezni kell a kapcsolódó feltételekről is (versenyvizsga, pályázati közlemény, stb).

7. A közigazgatásban lehetséges *csoporthoz tartozó létszámleépítés* feltételei, valamint - ezzel kapcsolatban - a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum (KÉF) és a munkahelyi érdekegyeztetés szerepét a szakmai tervezet megfelelően tartalmazza.

8. A *tartalékalományra* vonatkozó szabályok tervszerűbbé tehetik a személyzetpolitikai munkát, egyben a költségvetési érdeket, valamint a köztisztviselői-vezetői stabilizációt is szolgálják. A konferencia a tartalékalomány szélesebb körű bevezetését is indokoltnak tartja.

9. A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény 29. §-ához hasonlóan kell szabályozni a köztisztviselői *rendkívüli lemondás* lehetőségét. Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyítják, a közigazgatásban sem kizárt, hogy a munkáltatónak felrögzíthető magatartás miatt a munkavállaló jogviszonyáról lemondani kényszerül.

10. Az *illetményalap* önkormányzati hivatalokban történő megállapítása tekintetében olyan szabályozásra van szükség, amely az állami illetményalapot az *önkormányzati köztisztviselők esetében is garantálja*. Ehhez kapcsolódjon az önkormányzatoknak az a lehetősége, hogy ha anyagi eszközeik adottak, magasabb helyi illetményalapot is megállapíthassanak.

11. A konferencia támogatja a *helyi érdekegyeztetésre vonatkozó törvényi szabályozást*, indokoltnak tartja, hogy az országos szinten kialakult és működő szociális partneri viszony a munkahelyeken is intézményesüljön.

12. A konferencia résztvevői indokoltnak tartják, hogy az egyéni teljesítményekhez igazodóan a munkáltatóknak legyen lehetőségük az *illetmény differenciáltabb megállapítására*.

Ugyanakkor elfogadhatatlannak tartják a jelenlegi szabályozást, amely szerint a munkáltató az egyéni alapilletmény minden indoklás nélkül a törvényben megállapítotthoz képest + - 20 %-kal eltérítheti.

Ezért támogatják a módosítási tervezet azon javaslatát, amely szerint az egyéni alapilletmény törvényben meghatározott mértéktől való eltérése esetén a minősítés kötelező.

13. A konferencia résztvevői elismeréssel és meglelégedéssel nyugtázzák a módosítás-tervezet azon részeit, amelyek a jogalkalmazás eddigi anomáliáit, a szabályozás pontatlanságait hivatottak rendezni.

14. A konferencia résztvevői ezúttal is határozottan követelik, hogy a Kormány tegyen eleget törvényben előirt kötelezettségének és legkésőbb 1997. július 1-jéig *hossa létre a Közigazgatási és Közszolgálati Tanácsot*. Elfogadhatatlan, hogy a Ktv. hatálybalépését követő ötödik évben sem létezik az a testület, amely a közigazgatást és a köztisztviselőket érintő kormányzati döntések megalapozására tanácsadó, véleményező, javaslattevői és koordinációs joggal a Kormány mellett működhetne.

* * *

A konferencia résztvevői szükségesnek tartják annak hangsúlyozását, hogy a törvényt módosítás hatálybaléptetésének legkésőbbi időpontja 1998. január 1-je legyen.

Budapest, 1997. április 24.

A konferencia résztvevőinek megbízásából:

Fehér József dr. Kiss Sándor

Magyar Magyar

Köztisztviselők Köztisztviselők

és Közalkalmazottak és Közalkalmazottak

Szakszervezete Szakszervezete

főtitkára elnöke

Az állásfoglalást kapják:

Horn Gyula miniszterelnök

Kiss Péter munkaügyi miniszter

Kuncze Gábor belügyminiszter

Medgyessy Péter pénzügyminiszter

Verebélyi Imre, a közigazgatás korszerűsítésének kormánybiztosa

Országgyűlés illetékes bizottságai

LEVÉL A PARLAMENTI BIZOTTSÁGOK ELNÖKEIHEZ

Dr. Kádár Béla úr

Országgyűlés

Költségvetési és Pénzügyi Bizottság

e l n ö k e

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. tv. (Ktv.) reformjával kapcsolatos szakmai előkészítő és érdekegyeztető munka zárószakaszához érkezett, illetve befejeződött. E folyamat fontos része volt, hogy a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum (KÉF) 1997. június 18-án megtárgyalta a Ktv. módosításáról szóló törvény tervezetét.

A KÉF Munkavállalói Oldala a tervezetet nem támogatta. Ez a döntés értelemszerűen a Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezetének álláspontját is kifejezi. Nézetünk szerint ugyanis az előkészítés korábbi szakaszában kialakított (1997. március 6.) szakmai tervezet lehet az a tárgyalási alap, amely szolgálja a közigazgatási reformprogram céljait, érzékelhető változást hoz a közismerten alacsony szinten lévő köztisztviselői bérszínvonalon, és az illetményrendszer 1996-ban megkezdett korrekcióját folytatja.

Meggyőződésünk, hogy a közigazgatás egészét érintő illetményrendszer-reform megvalósítása szükségszerű lépés. Ezt azért sem lehet megkerülni, mivel a központi közigazgatásban 1997. január 1-jétől - különösen a vezetői szinteken - jelentős és egyébként pedig indokolt illetménynövelésre került sor.

Ezek után számos tényező szól amellett, hogy a közigazgatás személyi állományának igen kis részét kitevő vezetői kör mellett a nagyobb hányad ezzel arányos illetménynövekedésben részesüljön. Ez az igény etikailag is indokolt lehet, továbbá ellentmondana annak a látszatnak, mintha a kormányzat csak a hozzá legközelebb álló köztisztviselői réteg helyzetét ismerné.

Tisztelt Elnök Úr!

Ez év áprilisában már érzékelhető volt, hogy a kormányzat a Ktv. reformról (illetve a törvényjavaslat sorsáról) az 1998. évi költségvetési kihatásokra tekintettel dönt, azaz a március 6-ai szakmai tervezettől elhatárolódik. Erre tekintettel 1997. április 24-én e tárgykörben szakmai-érdekvédelmi konferenciát hívtunk össze. A konferencia összegezte a Ktv. reformmal kapcsolatos állásfoglalását és javaslatait, amelyet megküldtünk a Magyar Köztársaság miniszterelnökének, a munkaügyi miniszternek, a belügyminiszternek, a pénzügyminiszternek és a közigazgatás korszerűsítése kormánybiztosának.

Az állásfoglalást, valamint a Miniszterelnök úrhoz irt levelünk másolatát mellékelten megküldjük az Országgyűlés e tárgyban illetékes bizottságainak is.

Tisztelt Elnök Úr!

Arra számítunk, hogy a Kormány az érdekelt szakszervezetek álláspontját mellőzve rövidesen benyújtja a törvényjavaslatot az Országgyűléshez. Ezért kérjük, hogy a bizottsági tárgyalás során szíveskedjenek figyelemmel lenni a

mellékelt állásfoglalásunk tartalmára is. Jelezzük továbbá, hogy amennyiben szükséges, az állásfoglalás tartalmához, illetve a törvényjavaslatához kapcsolódóan további érvekkel és részletekkel is szívesen segítjük a bizottság munkáját.

Örömkre szolgálna, ha meghívást kapnánk arra a bizottsági ülésre, amely a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény módosítását tárgyalja.

Budapest, 1997. június 23.

Üdvözlettel:

Fehér József dr. Kiss Sándor

MKKSZ főtükára MKKSZ elnöke

Fenti levelet megküldtük az alábbi parlamenti bizottságok elnökeinek is:

Dr. Bernáth Varga Balázs

Önkormányzati és rendészeti Bizottság elnöke

Dr. Hack Péter

Alkotmány- és igazságügyi Bizottság elnöke

Dr. Surján László

Foglalkoztatási és munkaügyi Bizottság elnöke

Elbocsátották a szakszervezeti vezetőt

A felmondást visszavonták ...

A Pécsi Közülemi Rt. 1994. január 1-jén alakult a korábbi pécsi PIK, Városgondnokság és a Pécsi Városfejlesztési Iroda átvett dolgozóiból, de nem a korábbi munkáltatók jogutódjaként. Az új munkáltató *nem készített kollektív szerződést, és nem hozott létre üzemi tanácsot* a törvényi kötelezettség ellenére sem. Az Rt. vezetőségét 1995 decemberében leváltották, az új megbízott vezetőség eltörölte az átvett dolgozók korábbi szociális jellegű juttatásait (ruhapénz, üdülési támogatás, 13. havi fizetés).

Az 1996 márciusában kinevezett jelenlegi vezetőség szembesült a dolgozók kezdeményezésére megalakult helyi szakszervezettel. A helyi SZB - az MKKSZ tagjaként - 1996. szeptember 23-án 35 fővel alakult meg. A szakszervezet első tevékenysége az üzemi tanács választásának előkészítése volt annak érdekében, hogy a szakszervezet kollektív szerződés aláírására jogosult legyen. Az üzemi tanács megválasztására 1997. január 5-én került sor, mind az 5 tagja szakszervezeti jelöltként került be.

Fejlemények

- A szakszervezet intézkedést kért a szabályzatban rögzített védőruha kiadása ügyében. - Válasz, intézkedés nincs.
- Ennek ellenére a szakszervezet véleményezte a szabályzatot, javaslattétellel élt a módosítás érdekében. - Válasz nincs, intézkedés nem történt.
- 1997. március elején a szakszervezet beadta bérfejlesztési elképzeléseit, valamint kérte, hogy március 10-ére az ezzel kapcsolatos vállalati adatokat a szakszervezet számára küldjék meg. Tárgyalási lehetőséget kértünk. - Nincs tárgyalás, nincs válasz.
- Március 11-én létszámleépítésre hivatkozva felmondtak a szakszervezeti vezetőknek.
- Március 12-én vezérigazgatói utasítást adtak ki: a szakszervezetet rendkívüli anyagi támogatásban részesítik, és a szakszervezet vezetőségét nyugdíjpénztárba való belépés lehetőségére kéri fel.
- Az SZB tárgyalási lehetőséget kért a szakszervezet tisztségviselőjének felmentése ügyében. - A vezetőség a kérést elutasította.
- A szakszervezet vizsgálatot kért a megyei Munkaügyi Felügyelőségnél az érdeksérelmek kivizsgálására. A Felügyelőség április 22-én vizsgálatot tartott, s május 6-án kelt határozatában arra kötelezte a Közülemi Rt-t, hogy:
  - a) a szakszervezeti bizottság elnöke munkaviszonyának megszüntetése ügyében kérje ki a felsőbb szakszervezeti szerv előzetes egyetértését;
  - b) biztosítsa a szakszervezet észrevételezési és javaslattételi jogának gyakorlását,
  - c) biztosítsa a szakszervezet véleményezési jogának gyakorlását és a kötelező konzultáció lehetőségét.
- A Pécsi Városi Munkaügyi Bíróság 1997. május 21-én a szakszervezeti vezetőt visszahelyezte munkakörébe.
- A munkáltató 1997. május 22-én azonnali hatállyal visszavonta a szakszervezeti vezető felmondását.
- A szakszervezeti vezető pályázat útján más munkakörben, más munkáltatónál dolgozik június 16-ától, mert a felajánlott munkakör számára nem megfelelő.
- Június 16-ától - a taggyűlés döntése értelmében - a szakszervezeti vezető mint független tisztségviselő részt vesz a kollektív szerződés előkészítésében.

Bana Gábor

EGYÜTT A KÖRNYEZETVÉDELEMBEN DOLGOZÓKÉRT

A KTM és az MKKSZ tanácskozása és együttműködési megállapodása

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium (KTM), valamint a Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezetén (MKKSZ) belül működő Környezetvédelmi és Természetvédelmi Dolgozók Országos Szakmai Tanácsa (OSZT) 1997. május 28-án közös igazgatói értekezletet és munkavállalói érdekvédelmi fórumot rendezett Budapesten az MKKSZ székhelyén.

Az értekezleten Kosztolányi Györgynek, az OSZT társelnökének megnyitója után Fehér József, az MKKSZ főttségére és dr. Baja Ferenc környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter beszélt a tárca és a szakszervezet között 1995 novemberében kötött együttműködési megállapodás érvényesülésének tapasztalatairól, valamint a megállapodás megújításának indokairól, céljairól. A tanácskozáson dr. Szili Katalin politikai államtitkár a KTM jogalkotási tapasztalatairól és programjáról, dr. Szilvássy György közigazgatási államtitkár a környezetvédelem idei és további tennivalóiról, Lautner Péter, az OSZT társelnöke pedig a KTM és az OSZT együttműködéséről, a munkavállalói érdekképviselő érdekvédő tevékenységéről, ezzel kapcsolatos kezdeményezéseiről, javaslatairól adott tájékoztatást.

A tanácskozás keretében került sor a minisztérium és a szakszervezet megújított együttműködési megállapodásának aláírására.

Mérleg eredményekkel és tanulságokkal

Fehér József az MKKSZ álláspontjáról

1994. október 17-én találkoztunk itt először - közel azonos személyi körben -, és akkor fogalmazódott meg az a közös elhatározás, hogy a munkabéke megteremtése, a szociális párbeszéd kialakítása érdekében közösen dolgozzuk ki az együttműködés normáit és tartalmát, együtt alakítsuk ki annak kereteit és formáit. Az 1995-ös nehéz évre - az emlékezetes gazdasági stabilizációs törvényre és annak következményeire (létszámcsökkentés, szociális elvonások, egyéb megszorítások) - nem szívesen emlékezünk vissza. De ez a sorsközösség, a szakmát és a munkavállalókat egyaránt megérintő veszélyeztetettség hozott minket, munkáltatókat és munkavállalói érdekképviselőt egymáshoz közelebb. Reménnyel és bizakodással kerestük a kapcsolatot a KTM vezetésével, és ebben a szellemben irtunk alá 1995. november 22-én - elsőként a közigazgatási szférában - együttműködési megállapodást.

Az érintett munkavállalói kör felhatalmazása alapján kezdeményezem, hogy erősítsük meg és újítsuk meg az 1995-ös megállapodást. Kezdeményezem ezt annak ellenére, hogy *nem vagyunk maradéktalanul elégedettek. A megállapodás a jogos elvárásoknak és a reális reményeknek is csak részben felelt meg*, de az adott lehetőségek és feltételek függvényében a szakszervezeti mérleg eredménye nem negatív. Értéket jelent számunkra ez a megállapodás. Ennek hiányában ugyanis sokkal több konfliktus, kevesebb eredmény lett volna mind a bérezés, mind az egyéb juttatások területén, és talán még kevesebb remény arra, hogy a szakma, az ágazat és az érintett munkavállalók helyzete belátható időn belül lényegesen javulna.

Az elmúlt másfél év során meg tudtuk teremteni az együttműködés egyik legfontosabb - ha nem a legfontosabb - feltételét, a *kölcsönös bizalmat*. A szakszervezet elfogadja, hogy a tárca vezetése meg kell, hogy feleljen az összkormányzati elvárásoknak és követelményeknek is, a minisztérium pedig tudomásul vette, hogy a szakszervezet - törvényben biztosított jogaival élve - részt akar venni a munkavállalók munkaviszonyát, szociális és munkakörülményeit érintő döntések előkészítésében. Ezt egyébként a jogalkotásról szóló törvény is előírja, amikor arról rendelkezik, hogy az érdekképviselői szervezetet *be kell* vonni az olyan jogszabályok tervezetének előkészítésébe, amelyek az általuk képviselt és védett érdekeket, illetve társadalmi viszonyokat érintik.

Reméljük, hogy közreműködésünk nem volt hatástalan. Példaként említem, hogy 1995 végén, 1996 elején számos fórumot felhasználtunk arra, hogy bebizonyítsuk: *nem lehet a KTM területi szerveinek önállóságát megszüntetni, és beintegrálni valamilyen egységes megyei kormányhivatalba*. Törekvésünk nem volt sikertelen. A kormányzati szervek is elismerték a szakszervezet eredményes közreműködését, amelynek köszönhetően az 1995. évi példátlan méretű, 15 %-os létszámcsökkentés jogsérelem nélkül lett végrehajtván. *Harcoltunk az ellen, hogy az 1996 márciusára kilátásba helyezett újabb 10 %-os létszámcsökkentés ne történhessen meg*. Sikertelt ezt is elkerülni. A szakszervezet kezdeményezte, hogy a területi szervezetek igazgatóinak jogi státusza és ennek megfelelően a fizetése is rendeződjön. Ezt annak reményében kezdeményeztük, hogy ezáltal az érintett állomány helyzete is kedvezőbb alakul. A kezdeményezés első része megvalósult, és reméljük, hogy hamarosan a második is.

A minisztérium tudomásul vette, hogy a szakszervezet a kompetenciájába tartozó kérdésekben (így mindenekelőtt bér és jövedelmi, foglalkoztatási és szociális ügyekben) *ellenőrzi a munkáltatói joggyakorlást*. Ezt mi a modern jogállamiság természetes megnyilvánulásának, a demokratikus hatalomgyakorlás lényeges velejárójának tekintjük. Tapasztalatunk szerint ezt a minisztérium vezetése is így látja.

A megállapodás szerint a minisztérium bevonja az Országos Szakmai Tanácsot a szakmai típusú törvénykezési ügyekbe is, így különösen a minisztérium hatáskörébe tartozó jogszabályok előkészítésébe. Tárnyilagosan meg kell állapítanom, hogy az elmúlt időszakban erre igen kevés példa volt, és *hangsúlyozottan a szakmai típusú jogszabályok előkészítésébe az OSZT-nek nem volt módja bekapcsolódni*. Természetesen nagyon nehéz meghúzni azt a pontos határvonalat, amelytől egy ügy szakmai vagy érdekvédelmi kérdés. Mert például: bekapcsolódtunk a KTM területi szerveit érintő átszervezés előkészítésébe, és ennek során számos kérdést szakmai oldalról is minősítettünk, de a közreműködésünk alapvető célja és fő tartalma érthetően az átszervezéshez kapcsolódó munkavállalói érdekek védelme volt.

Sajnáljuk, hogy a szakmai tartalmú együttműködés még nem vált napi gyakorlattá.

A megállapodás szerint a minisztérium lehetőséget biztosított volna az MKKSZ-nek a fejezeti költségvetés előkészítése során az előirányzatok sarokszámainak megismerésére. Ezzel összefüggésben azt kell megállapítanom, hogy csak általános kérdésekről kaptunk tájékoztatást, de éppen a közelmúlt gyakorlata e tekintetben is kedvező változásokat ígér. Ezért javasoljuk, hogy ezen a területen szorosabb és időben jobban koordinált, azonos információs bázison kapjunk lehetőséget az egyeztetésre.

Lényegében megvalósult a megállapodás azon kitétele, amely szerint a személyi juttatások előirányzatán belül a minisztérium évente ajánlásokat dolgoz ki az ágazatban adható juttatások fajtaíróiról, illetve azok mértékéről. Örömmel és meglelégedéssel nyugtázzuk, hogy ez megvalósult, ennek következtében a béren kívüli juttatások - nem a lefelé nivellálás tendenciájával - mind rendszerében, mind mértékében egységesülnek. Hiányosságként említjük meg, hogy ez az ajánlás (hangsúlyozom, hogy ennek tartalmát elfogadjuk) nem került előzetesen minden tekintetben egyeztetésre az érdekképviselettel.

Maradékalanul megvalósult a megállapodásnak az a pontja, amely szerint a minisztérium biztosítja az MKKSZ képviseletét a pályázati rend szerinti személyi döntések előkészítésében. A szakszervezet képviselője részt vehetett a pályázatot elbíráló bizottságban, és információim szerint kollégáink közreműködését a tárca vezetése is meglelégedéssel nyugtázta.

A minisztérium teljesítette azon vállalását, amely szerint a választott szakszervezeti tisztségviselőknél kijáró, fel nem használt munkaidő-kedvezményt pénzben ellentételezi, és támogatja a szakszervezeti képzéseket, továbbképzéseket. 1996-ban ez megtörtént, és idén is lesz erre lehetőség.

A megállapodásban megfogalmazott kapcsolattartás rendje részben megvalósult. Öröndetes, hogy a környezetvédelmi területen a megállapodásban foglalt szándék szerint vezetői értekezleten az MKKSZ, illetve az OSZT képviselői részt vehettek. Információink szerint a szakszervezeti tisztségviselők részvétele nem volt haszontalan. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy *a természetvédelmi területen - a jó kapcsolat ellenére - ez a részvétel nem vált gyakorlattá*. Igaz, meg kell említeni azt is, hogy a szakszervezeti szervezetség is alacsonyabb, mint a környezetvédelmi területen, valamint az e területen működő szakszervezeti kollégáink sem voltak eléggé határozottak. Javasoljuk, hogy a tárca szervezeti és működési szabályzatának korszerűsítésénél a megállapodás ezen pontját vegyék figyelembe.

Ezúton is szeretném kinyilvánítani, hogy az MKKSZ megállapodás-párti. A KTM-mel kötött megállapodás segített minket ahhoz, hogy a Munkaügyi Minisztérium vezetésével hasonló tartalmú dokumentumot tudunk aláírni, a belügyi területen működő országos szakmai tanácsaink a Belügyminisztériummal köthettek együttműködési megállapodást, és előkészítés alatt van több más, az érdekkörünkbe tartozó munkavállalókra vonatkozó tárcaszintű megállapodás is. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni most, mert legnagyobb sajnálatunkra - a közalkalmazotti szférában megkötött hároméves megállapodáshoz hasonló - átfogó köztisztviselői megállapodás nem jött létre a Kormány és az érintett szakszervezetek között.

Örömmel értesültünk arról, hogy az Érdekegyeztető Tanács mellett a jövőben környezetvédelmi bizottság kezdheti meg működését. Ezt mi a szakma fontossága elismerésének tekintjük, és igazolva látjuk azt a véleményünket, amely szerint a környezetvédelmi kérdések tekintetében sem lehet megkerülni az érdekegyeztetést. Meggyőződésünk, hogy csak meglelégedett, kiegyensúlyozott szociális élethelyzetben lévő köztisztviselői állomány képes megfelelni a szakmai elvárásoknak. Legyen közös célunk ennek megteremtése, és ezzel a szándékkal újítsuk meg a minisztérium és a szakszervezet közötti együttműködési megállapodást.

Közös érdekünk az együttműködés javítása

Dr. Baja Ferenc miniszter felszólalása:

Baja Ferenc környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter szerint a tárca és az MKKSZ között 1995-ben kötött megállapodásnak és az ennek alapján kialakult együttműködésnek is része volt abban, hogy a környezetvédelem, a területfejlesztés, a természetvédelem és a műemlékvédelem az utóbbi években a költségvetési fogyókúra közepette is megőrizte pozícióit, érdekérvényesítő képességét, a tárca megítélése pozitívan változott a kormányzaton belül, s a forráslehetőségei is javultak. A minisztérium határozott stratégiája, hogy intézményesítsék a tárcához kapcsolódó területek érdekérvényesítési rendszerét. Már működik az Országos Környezetvédelmi Tanács és az Országos Területfejlesztési Tanács, s létrehozzák az Országos Műemlékvédelmi Tanácsot is. Egy szakszervezettel kötött egyezségnek elsősorban a létszférára kell irányulnia, a munkavállalók érdekeit kell megjelenítenie, de az MKKSZ-szel két évvel ezelőtt aláírt megállapodás ezen túlmutat. A minisztérium és a szakszervezet együttműködése hozzájárult az egész tárca presztízsének - s vele anyagi lehetőségeinek - növekedéséhez, így az ezen a területen dolgozók foglalkoztatási biztonságának erősítéséhez is. A tapasztalatok azt igazolják, hogy ha együtt tudjuk képviselni a terület érdekeit, akkor jobb lehetőségeket kap az egész tárca.

Az együttműködés hasznát méltatva a miniszter emlékeztetett a területi igazgatás átszervezésével kapcsolatos törekvésekre. A szakszervezet határozott fellépése, tiltakozása is kellett ahhoz, hogy a tárca területi szervei nem olvadtak be a megyei közigazgatási hivatalokba, s hogy ne következzenek be újabb átszervezések a tárca területén. A közösen végiggondolt átszervezési programmal - mint a megállapodással magával is - más tárcák, sőt az egész kormányzat előtt járt a KTM és az MKKSZ.

Baja Ferenc ugyanakkor rámutatott: a hatékonyabb, jobban szervezett közigazgatás megteremtése valamennyiünk érdeke, s az Európai Unióhoz csatlakozásunk előkészítése szempontjából kikerülhetetlen is ez a lépés. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az érintett szakszervezetek és a közigazgatás, a kormányzat szereplői ebben egyetértenek és

egységesebben képviselnek egy jól szervezett, állampolgárbarát közigazgatást. A külön érdekek, s status quo védelmezése ebben nem sokáig tartható fenn.

A szakszervezetnek is érdeke, hogy a közigazgatás egyszerre legyen mobil, rugalmas, az átalakulás helyzeteihez igazodásra képes, ugyanakkor munkahelybarát is. Ha ezt a két követelményt nem tudjuk egymáshoz igazítani, akkor gondjaink lesznek.

Ehhez szükség van arra a kölcsönös bizalomra, amely a miniszter véleménye szerint is megvan jelenleg a tárca és a szakszervezet között. Erre a bizalomra szükség van ahhoz, hogy a dolgozók érezzék: nem arról van szó, hogy valakit ki akarnak sakkozni a munkahelyéről, hanem arról, hogy az Európai Unió követelményeinek is megfelelő átalakulásra szükség van, mert csak így lehet minden dolgozó számára új lehetőségeket, biztos megélhetést teremteni.

A KTM és az MKKSZ együttműködésének rész kérdéseiről szólva Baja Ferenc hibának mondta, hogy nem a megállapodásnak megfelelően vonták be az OSZT-t a szakmai típusú törvénykezési ügyekbe, a minisztérium hatáskörébe tartozó jogszabályok előkészítésébe. A tárca vezetői a szakszervezet kritikáját elfogadva megvizsgálják, milyen módon teremthetők meg ennek intézményes feltételei az egyes szakterületeken. Az e téren is korrekt együttműködés nélkül nem várható, hogy közösen szerezzünk érvényt az elfogadott jogszabályok végrehajtásának.

Azt is megvizsgálja a tárca - esetleg a szakszervezettel együtt -, hogy a természetvédelem területén miért nem úgy alakult a minisztérium és a szakszervezet közötti együttműködés, mint más területeken. A tárca támogatásával és egyetértésével találkozunk, ha a szakszervezet akciót indít a természetvédelem intézményeinél a szervezethez javítása érdekében. Ezt egyéb szempontok mellett az is sürgeti és fontossá teszi, hogy a természetvédelemnek különösen az őrszolgálati területén több olyan feladat van, amelyre a szakszervezetnek figyelnie kell, hiszen a természetvédelmi köztisztviselők igen nehéz terepen fognak mozogni az állampolgárokkal való kapcsolataik során.

Befejezésül a miniszter azt kérte a szakszervezettől, hogy az eddigienél is határozottabban és dinamikusabban álljon ki a környezetvédelem, a területfejlesztés és a természetvédelem növekvő feladatainak ellátásához szükséges források biztosításáért. Ez a kiállás a szakma érdekeit szolgálja, ezért a szakszervezet hivatásával összhangban van. Baja Ferenc kijelentette: a tárca örömmel és szívesen folytatja az együttműködést a szakszervezettel. Az új megállapodás aláírása azt szolgálja, hogy a jövőben is rendszeres legyen a párbeszéd a KTM és az MKKSZ között. A miniszter a szakszervezet támogatását kérte ahhoz az egyértelmű törekvéséhez is, hogy a politikát minden erővel távolartsa a terület szakmai ügyeitől.

Egységes érdekeltségi rendszert sürget az OSZT

Lautner Péter, az OSZT társelnöke egyebek között arról beszélt, hogy az OSZT megalakulásakor feladatául vállalta a köztisztviselők munkajogi védelmének erősítését, a Ktv. besorolási osztályainak bővítését, s annak elérését, hogy az illetményrendszer ismerje el a tudományos fokozatokat és a szakirányú képzettséget. Kiemelt tennivalói közé sorolta az OSZT a környezetvédelemben és a természetvédelemben dolgozók szakmai felkészültsége, továbbképzése javításának előmozdítását, mert állandóan gyarapodó ismeretek nélkül itt nehéz helytállni. Aki jó munkát akar végezni, annak folyamatosan képeznie kellene magát. Ennek a jelenlegi feltételrendszerben még vannak akadályai.

Az OSZT a szaktárcánál rendeletet kezdeményezett az egészségre ártalmas, fokozottan veszélyes munkakörök ügyében. Öröm hallani, hogy a rendelet megalkotása előrehaladott állapotban van. A szakszervezet igen fontosnak tartja, hogy a természetvédelem területén is nagyobb szerepet kapjon, rendszeressé váljon a munkahelyi érdekegyeztetés. Ez ügyben az OSZT-nek még vannak tennivalói, de az illetékes vezetők segítségével, együttműködési készsége is elengedhetetlen.

A tárca és az OSZT kapcsolata Lautner Péter szerint is szélsőségektől mentesnek, korrektnek mondható. Bár adódtak problémák, de ezeket mindig sikerült megoldani. Van javítanivaló az információáramlásban és a dolgozókat érintő szakmai jogszabályok kidolgozásában való együttműködésben is. Az OSZT meglepéssel nyugtázza a tárca szándékát, amely szerint már az idén lehetőség nyílik a munkafeltételek javítását szolgáló források bővítésére. A munkahelyeken sajnos még nem érzékelhető ennek hatása. Az OSZT társelnöke sürgette az érdekeltségi rendszer egységes, minden munkahelyre azonos módon érvényes szabályainak kidolgozását.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

amely létrejött a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium és a Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete között

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium (továbbiakban: Minisztérium) és a Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete (továbbiakban: MKKSZ) kifejezik együttműködési készségüket annak érdekében, hogy a Köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) és a Köztisztviselők munkavégzéséről, munka- és pihenőidejéről, jutalmazásáról, valamint juttatásairól szóló 170/1992. (XII.23.) Korm.számú rendelet, valamint a KTM Szervezeti és Működési Szabályzata folyamatosan érvényesüljön.

A megállapodást aláíró felek kinyilvánítják, hogy - mindkét fél szuverén jogainak tiszteletbentartásával, a bizalom és az eddig kialakult kapcsolatrendszer alapján - együttműködnek az érdekezonosságokon alapuló és érdekvédelmi, érdekképviselési különbségeket hordozó ügyekben, amelynek személyi hatálya a környezetvédelem és természetvédelem területén foglalkoztatottakra terjed ki. E területen működik az MKKSZ vezető szerveként a Környezetvédelmi és Természetvédelmi Dolgozók Országos Szakmai Tanácsa (továbbiakban: OSZT).

I.

A Minisztérium:

az ágazatot érintő döntéselőkészítő tevékenységében előzetesen lehetőséget biztosít az MKKSZ-nek a tervezetek megismerésére azokban az ügyekben, amelyek az ágazat munkavállalóinak munkajogviszonyát, szociális és munkakörülményeit érintik,

biztosítja az MKKSZ közreműködését a közszolgálat egészét érintő jogi szabályozás karbantartásában, a tervezetek, javaslatok kialakításában, törvényi előkészítésében,

bevonja az OSZT-t szakmai típusú törvénykezési ügyekbe is, így különösen a minisztériumban készülő jogi szabályozásba,

lehetővé teszi, hogy az MKKSZ megfelelő időben hozzájuthasson azokhoz a közérdekű információkhoz, amelyek jogai gyakorlásához, tagsága érdekeinek védelméhez szükségesek,

lehetővé teszi az MKKSZ-nek a fejezeti költségvetés elkészítése során az előirányzatok sarokszámainak megismerésére,

a személyi juttatások előirányzatán belül - tárcaszinten - évente külön ajánlásokat dolgoz ki az ágazatban adható juttatások fajtáiról, illetve azok mértékéről és forrásokról a tárcaköltségvetés tervezetének benyújtását megelőzően a szakszervezettel egyetértésben,

minden esetben meghívja az MKKSZ képviselőjét a pályázati rend szerinti személyi döntéseket előkészítő bizottságokba, véleményét a kinevező figyelembe veszi,

vállalja, hogy - a választott szakszervezeti tisztségviselőknél járó, fel nem használt munkaidő kedvezmény ellentételezéseként - annak mértékéig fejezet szinten támogatja a szakszervezeti képzéseket és továbbképzéseket, melynek összegét évente az országos szakmai tanács által közölt létszámadatok alapozzák meg,

Szervezeti és Működési Szabályzata szerint folyamatos kapcsolatot tart az MKKSZ-szel, az OSZT elnökségével. Vezető testületi értekezleteire szükség szerint meghívja az MKKSZ képviselőjét. A környezetvédelmi felügyelőségek, természetvédelmi és nemzeti park igazgatóságok vezetői értekezletének napirendjéről előzetesen tájékoztatja és szükség szerint meghívja az OSZT elnökét.

II.

Az MKKSZ

Vezető szervén keresztül, de elsősorban az OSZT érdekvédelmi tevékenységén keresztül támogatja a Minisztérium állami vezetését a döntések előkészítésében, valamint véleményének kifejtésével segíti a végrehajtás elemzését,

az országos érdekegyeztetés rendszerében, a Köztisztviselők Érdekegyeztető Fórumán (KÉF), a Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsában (KIÉT), valamint a szakszervezet saját fórumain megjeleníti a tárca szakmai, személyzetpolitikai és gazdálkodási érdekeit,

rendezvényein, szakmai konferenciáin lehetőséget biztosít a Minisztérium vezetésének előadások megtartására,

vezető testületi üléseire igényli és téma szerint meghívja a Minisztérium illetékes vezetőit,

vállalja, hogy nemzetközi kapcsolataiban együttműködik a Minisztériummal, esetenként delegációk felállításában helyet biztosít a Minisztérium képviselőjének.

Felek megállapodnak abban, hogy a Ktv. módosításával kapcsolatban felmerülő, a munkavállalókat érintő kérdésekben a megállapodás szellemében, egyeztetéssel közös álláspontot alakítanak ki. Szükség esetén a „Megállapodás”-ban érintett kérdéseken túl más, kölcsönös érdekeket szolgáló témakörökben is egyeztetik álláspontjukat.

Az aláírók ajánlják, hogy a környezetvédelmi felügyelőségek, természetvédelmi és nemzeti park igazgatóságok és a munkahelyi szakszervezetek a helyi szokások és gyakorlat figyelembevételével, ezen megállapodás alapján kössenek együttműködési megállapodást.

Az „Együttműködési megállapodás”-t az aláíró felek a szokásos módon külön-külön kihirdetik, és az együttműködés tapasztalatait két évente értékelik.

Budapest, 1997. május

dr. Baja Ferenc

Magyar Köztársaság környezetvédelmi és területfejlesztési
minisztere

Fehér József

Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete
főtitkára

Családsegítők, szociális munkások panasza

A szociális törvény tavalyi módosításának felülvizsgálatát kérte *dr. Gönczöl Katalintól*, az állampolgári jogok országgyűlési biztosától a *Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete (MKKSZ)* keretében működő *Családsegítők és Szociális Segítő Foglalkozású Dolgozók Országos Szakmai Tanácsa (OSZT)*.

Az OSZT azért kérte *dr. Gönczöl Katalin* állásfoglalását, mert - a testület megítélése szerint - a szociális törvény tavalyi módosítása igazgatási, hatósági feladatokat ró a családsegítőkre és a szociális munkásokra. A módosítás együttműködési kötelezettséget ír elő a támogatottak számára, s az együttműködés hiányának szankcionálásában a családsegítőnek is részt kell vennie, mert a rendszeres szociális segély további folyósítása felülvizsgálatához a családsegítő szolgálatokat vennék igénybe. Ezzel a családsegítők olyan adatokat lennének kénytelenek kiszolgáltatni a segélyezettekéről, amelyek kiadását a személyes adatok védelméről szóló 1992-es törvény tiltja. A családsegítők nem kívánnak részt venni olyan rendelkezés végrehajtásában, amely sérti az állampolgárok személyiségi jogait.

Az OSZT május 8-ai ülésén tárgyalta arról, hogy hol tart az ügy, milyen vizsgálódásokra van még szükség ahhoz, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosa állásfoglalást alakíthasson ki a szakszervezet panasza ügyében. Az alábbiakban teljes terjedelmében ismertetjük azt a levelet, amelyben az MKKSZ a vizsgálatot kérte *dr. Gönczöl Katalintól*.

Levél az állampolgári jogok országgyűlési biztosa

Tisztelt Ombudsman Asszony!

Szokatlan, hogy munkavállalói érdeket védő szervezet Önhöz fordul kéréssel.

Mi, a Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezetén (MKKSZ) belül működő Családsegítő Központok és Szociális Segítő Foglalkozású Dolgozók Országos Szakmai Tanácsának Elnöksége azt kérjük Öntől, szíveskedjen felülvizsgálni a Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt módosító 1996. évi CXXXVIII. törvényt.

Mellékeljük azt az elsősorban szakmai, de jogi kifogásainkat is tartalmazó cikket, amelyet a Szociális Szakmai Szövetség „Háló” című hírlevele közöl. Az aláírás azért egy terepmunkás aláírása, mert több hírlevélben folyt vita az utóbbi időben a családsegítők jövőjéről, és arról, hogy igazgatási feladatok ellátása lesz-e a feladatuk vagy megmaradhatnak hatósági feladatok ellátása nélküli, klasszikus szociális mentálhigiénés alapellátó intézménynek.

Országos Szakmai Tanácsunk a családsegítő intézményekben dolgozó közalkalmazottak munkavállalói érdekvédelmét látja el. A hagyományos érdekvédelmi feladatokon kívül (bérkövetelések, fokozott fizikai és pszichés leterhelést ellentételező illetménypótlék, 40 órás munkahét helyett rövidített munkaidő, munkaruha-juttatás, stb) a családgondozó személyiségének „karbantartásáért”, a személyiség, mint „munkaeszköz” védelméért is fel kívánunk lépni.

Véleményünk szerint a szociális törvény módosítása olyan tevékenységbe kényszerít bennünket, amely szakmánktól idegen és azt tönkretelheti - elsősorban az együttműködésre kötelezéssel, ennek hiányában a szankcionálással -, amelynek mi, családgondozók lennénk a végrehajtói.

A rendszeres szociális segély további folyósításának felülvizsgálatára az önkormányzatok a családsegítő szolgáltatásokat vennék igénybe. Ez azt jelentené, hogy nemcsak az intézményünk igénybevételére vonatkozó titkossági elvet sértenénk meg, hanem kénytelenek lennénk kiadni olyan adatokat, amelyek sértenék az „1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és közérdekű adatok nyilvánításáról” több rendelkezését.

Álláspontunk szerint mi, családgondozók nem adhatunk ki a személy vagy a család mentális állapotára vonatkozó, betegségek, káros szenvedélyek nevesítését tartalmazó adatokat, amelyekkel esetleg az együttműködés eredménytelenségét kellene indokolnunk.

Ezen kívül is személyiségi jogokat sértőnek találjuk a törvényt annak okán, hogy a családgondozókat máris több helyen arra használják az önkormányzatok, hogy felvegyék és beösszák kliensük segélyét. Ez a tevékenység az állampolgár cselekvőképességének megvonását jelenti.

Véleményünk szerint a törvény alkotmányt is sért, mert az állampolgárnak alapvető joga van az életbenmaradáshoz.

A mellékelt terepmunkási vélemény felkérésre íródott, mert ezt a szemléletet a viták eddig nem tükrözték.

Azért fordulunk Önhöz, mert véleményünk szerint a törvény sérti az állampolgárok személyiségi jogát, ezért annak végrehajtói nem kívánunk lenni, viszont eddigi tapasztalataink szerint védelemre vagy a jogi szabályozás megváltoztatására kevés esélyt látunk.

Amennyiben Ön szükségesnek tartja, hogy a levélben jelzett problémáról, illetve kezdeményezésünk bővebb kifejtéséről személyes találkozó keretében tárgyaljunk, 6 tagú Elnökségünk készségesen áll az Ön rendelkezésére.

Budapest, 1997. január 31.

Üdvözlettel:

Fehér József
MKKSZ főtűkára

dr. Mizsey Ágota
OSZT elnöke

Dr. Gönczöl Katalin állásfoglalása

A panasz megalapozott

Az MKKSZ-Hírlevél e számának nyomdába adásával egyidőben kaptuk meg dr. Gönczöl Katalin választ a nemzetközi tapasztalatokra is kiterjedő vizsgálat eredményéről. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa alapos elemzésnek vetette alá a törvény módosított szövegét, s a családsegítők, szociális gondozók panaszát, és azt állapította meg, hogy az együttműködési kötelezettség előírása a tartós munkanélküliek állampolgári jogait kellő indok nélkül korlátozó, alkotmányellenes megoldás.

Dr. Gönczöl Katalin teljesen megalapozottnak minősítette a családsegítők, szociális munkások idegenkedését attól, hogy részt vegyenek a segélyezés adminisztrációjában. A panasz nyomán megvizsgált nyugat-európai országok többségében a szociális munkástól a hivatal által esetleg nem érzékelt szociális szükségletek feltárását és nem a kliens magatartásának ellenőrzését vagy az adóhatóság elől eltitkolt jövedelmének felbecslését várják. Ezzel szemben Magyarországon az állami működés zavarai miatt a rászorultság vizsgálata olyan szempontokkal egészül ki, amelyek alkalmazása a segítő munka alapelvein kívül az alkotmányosan garantált polgári jogokat - a személyiségi és a magántitkokhoz való jogot - is sértheti.

„Az a megoldás - olvasható dr. Gönczöl Katalin állásfoglalásában -, hogy az állam megengedi a települési önkormányzatoknak, hogy a támogatás elnyerése fejében polgáraikat - az együttműködési kötelezettség előírásának lehetővé tételével intézményes kontrollnak vessék alá, ellentétes az alkotmányos jogállamban vallott elvekkel, és sérti az állampolgároknak az emberi méltósághoz és a szabadsághoz való jogát. Néhány települési önkormányzat rendeletének ismeretében felvetődik - a segély megvonását követő újrajogosultság szabályozatlansága miatt - a szociális biztonsághoz való jog sérelmének a veszélye. Az eltérő helyi adottságokat tükröző jogi szabályozás a jogosultság feltételeinek területi

különbözőségéhez vezethet, ami a *diszkrimináció* veszélyét veti fel.

Panaszosok által adott információk alapján kérdésesnek tartom, hogy a jelenlegi arányok mellett a *szociális munkások mennyiben lehetnek képesek az egyéni integrációs programok kialakítására és levezénylésére*. Félő, hogy túlterheltségük miatt - a pártfogó felügyelettel kapcsolatos tapasztalatokhoz hasonlóan - *segítő funkciójuk egyre kevésbé tud majd érvényesülni, míg ellenőrző tevékenységük annál jobban kidomborodik*. .... Panaszosok kérelmére indult vizsgálat megállapításai alapján az a véleményem alakult ki, hogy *alkotmányos visszásságot keletkeztetett a törvény azon rendelkezése, mely az önkormányzatoknak felhatalmazást ad arra, hogy a segély folyósítását a családsegítővel való együttműködéshez kötheti*.

Annak vizsgálatától, hogy a módosítás folytán kialakult helyzetben a családsegítő szolgálatok milyen adatok kiszolgáltatására kötelesek, és ez sérti-e a személyes adatok védelméről és közérdekű adatok nyilvánításáról szóló 1992. évi LXIII. törvénynek a különleges adatokra vonatkozó rendelkezéseit, jelen esetben eltekintettem, mert *az eddigi megállapítások is elegendők ahhoz, hogy az alkotmányos visszásság fennállását megállapítsam*.

A vizsgálat megállapításai alapján az aktív korú, nem foglalkoztatott állampolgárok alkotmányos jogainak érvényesülése és védelme érdekében javaslom a népjóléti miniszternek, hogy a szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 37/C. §-ának olyan értelmű módosítását kezdeményezze, mely szerint *a családsegítővel való együttműködés nem lehet feltétele a rendszeres szociális segély folyósításának*. Az önkormányzat arra kapjon felhatalmazást, hogy *a segélyezett együttműködését - a családsegítő szolgálattal vagy kijelölt szociális intézménnyel - a rendszeres szociális segélyen felül külön juttatással honorálhassa*."

Elméleti és gyakorlati képzés az érdekegyeztetésről

Az Érdekegyeztető Tanács Titkársága - a Phare Társadalmi Párbeszéd projekt keretében - pályázatot irt ki az érdekegyeztetésben szereplők képzésére. A bírálóbizottság a pályázatra benyújtott több ajánlat közül a hollandiai DHV-t választotta ki. A képzést a cég magyarországi központja Dobogókő legszebb részén, egy hotelben szervezte meg.

A programban az országos, az ágazati és a regionális érdekegyeztetés szereplői vettek részt. A tanfolyam elsődleges célja az volt, hogy az érdekegyeztetési fórumok résztvevői a feladatok ellátását segítő ismereteket és készségbeli képzést kapjanak. A tanfolyam bemutatta az érdekegyeztetés elméleti hátterét - előadások és műhelybeszélgetések keretében -, az érdekegyeztetés magyarországi rendszerét, intézményeit és az érdekegyeztetési rendszer átalakításának aktuális kérdéseit.

Dr. Herczog Lászlótól, a Munkaügyi Minisztérium helyettes államtitkárától áttekintést kaptunk a magyarországi érdekképviseleti rendszer működéséről, jogszabályi hátteréről. Egy másik előadás bemutatta a középszintű konzultatív fórumok típusait, valamint a kollektív alku nyugat-európai gyakorlatát.

Az előadások tartalmasak, lényegre megragadóak, problémafeltáróak, célratorók voltak, átfogó képet adtak az érdekegyeztetés egész rendszeréről, a magyar gyakorlat sajátosságairól, a makró-, mezo- és mikroszintű érdekegyeztetés helyzetéről, valamint az érdekegyeztetési rendszer működésének mai problémáiról és ezek okairól. Szóba került a kiforratlanság számos gondja, a résztvevők számára új szerepkör, új keret és új tartalom, különösen a középszinten tapasztalható kialakulatlanág, a rendszer fejlesztésével kapcsolatos dilemmák és a mintakövetés problémaköre. Az előadások után lehetőségünk volt konzultálásra, véleményünk kifejtésére, vitára.

A készségfejlesztési tréningelemek gyakorlása töltötte ki a tanfolyam idejének 60 százalékát. Ennek témái a következők voltak:

- a hatékony kommunikáció alapjai,
- eredményes viselkedés konfliktushelyzetben,
- helyzet- és érdekszempontú tárgyalás,
- a megegyezés elősegítése,
- a meggyőzési készség fejlesztése.

A tréning résztvevői egyéni, kiscsoportos, illetve kollektív feladatok megoldása keretében voltak aktív szereplői a foglalkozásoknak. Ezek a foglalkozások helyzetgyakorlási lehetőséget nyújtottak a partnerek közötti kommunikációs készség javítására, valamint az önálló és csoportos problémafelvetési és megoldási esetek, helyzetek kezelésére.

Különösen jól sikerült az a gyakorlat, amelyben életszerű probléma megoldását kaptunk feladatul. Itt megjelent a munkaadói és a munkavállalói érdekképviseleti oldal. A cél az volt, hogy a két fél megegyezésre jusson, a csoportok végül megvitatták az ajánlott megoldások sikerességét.

A trénernek felkészültségének, rugalmasságának is köszönhetően tanulságos, jól szervezett program résztvevői lehettünk. Az ilyen és ehhez hasonló alkalmak a továbbiakban is hasznosan segíthetik az érdekegyeztetési gondok kezelését. Várjuk a folytatást.

Reményiné Mészöly Éva

MKKSZ Budapest

Kőbányai Önkormányzat

Polgármesteri Hivatal

SZB-titkára